

Öğretmen Adaylarının Akademik Öz Yeterlik Düzeyleri ve Mesleki Benlik Saygıları Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi

Determining the Relationship between Teacher Candidates' Academic Self-Efficacy Levels and Professional Self-Esteem

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Yaşar KILIÇ ¹

Öz

Bu araştırmanın amacı öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik düzeyleri ile mesleki benlik saygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma ilişkisel tarama modeline uygun olarak yürütülmüştür. Çalışma grubu toplam 370 katılımcıdan oluşmaktadır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik düzeylerinin “orta düzeyde yeterli” ve mesleki benlik saygılarının “yeterli” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının cinsiyetlerine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı, sınıf düzeylerine göre ise anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan korelasyon analizi sonucunda katılımcıların “akademik öz yeterlikleri” ve “mesleki benlik saygıları” arasında “orta” düzeyde ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra katılımcıların akademik öz yeterlikleri ile mesleki benlik saygısı ölçeğinin “mesleki kabul”, “mesleğin değeri” ve “mesleğin işlevselliğine inanç” alt boyutları arasında “orta” düzeyde ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Son olarak öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin mesleki benlik saygılarını anlamlı olarak yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Akademik öz yeterlik, benlik saygısı, mesleki benlik saygısı, öğretmen adayları

Makale Türü: Araştırma

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between pre-service teachers' academic self-efficacy levels and professional self-esteem. The research was conducted in accordance with the relational screening model. The working group consists of 370 participants in total. As a result of the research, it was concluded that the academic self-efficacy levels of the teacher candidates were "moderately sufficient" and their professional self-esteem was "sufficient". In addition, it was concluded that the participants' academic self-efficacy and professional self-esteem did not differ significantly according to their gender, but differed significantly according to their grade levels. As a result of the correlation analysis, it was concluded that there was a "moderate" relationship between the participants' "academic self-efficacy" and "professional self-perception". In addition, it was concluded that there was a "moderate" relationship between the participants' academic self-efficacy and the "professional acceptance", "value of the profession" and "belief in the functionality of the profession" sub-dimensions of the professional self-esteem scale. Finally, it was found that the academic self-efficacy of teacher candidates significantly predicted their professional self-esteem.

Keywords: Academic self-efficacy, professional self-esteem, teacher candidates, self-esteem

Paper Type: Research

Giriş

Ülkeler açısından eğitim ekonomik, sosyal ve ulusal kalkınmanın sağlanabilmesi için en önemli unsurdur. Bu bakımdan eğitimin formal olarak gerçekleştirilmesini sağlayan

¹Kıbrıs İlim Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, myasarkilic@csu.edu.tr

Atf için (to cite): Kılıç, M. Y. (2022). Öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik düzeyleri ve mesleki benlik saygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 24(2), 495-508.

öğretmenlerin ülke gelişimi açısından önemli bir role sahip olduğu söylenebilir. Eğitimden beklenen hedeflerin gerçekleştirilmesi için öğretmenlerin mesleki olarak sahip oldukları yeterliklerin yüksek düzeyde olması beklenmektedir. Özellikle gelecekte eğitim ve öğretimin devamlılığını sağlamak için öğretmenlik mesleğini devam ettirecek öğretmen adaylarının nitelikleri, incelenmesi gereken bir konudur. Bu bağlamda öğretmen adaylarının akademik öz yeterlikleri ön plana çıkmaktadır. Ayrıca Aslan ve Akyol (2006), öğretmenlerin mesleklerinde başarılı olabilmeleri ve verimli bir şekilde çalışabilmeleri için mesleki benlik saygılarının yeterli düzeyde olması gerektiğini belirtmektedir. Bu durum mesleki benlik saygısının incelenmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda çalışmada akademik öz yeterlik ve mesleki benlik saygısı kavramları üzerine durulmaktadır.

İlk kez Bandura'nın kullandığı öz yeterlik kavramı, bireyin sahip olduğu bilgi ve becerileri, hedeflediği düzeye çıkarabilmek için kendi kapasitesine inanması olarak açıklanmıştır (Bandura, 1977). Diğer bir ifade ile öz yeterlik bireyin gerekli davranışları sergileme yeteneğine olan inancıdır (Schunk, 2009). Öz yeterliği düşük ve yüksek olan bireyler arasında düşünce ve davranış bakımından bariz farklar bulunmaktadır. Düşük öz yeterliğe sahip olan bireylerin kendisini zorlayan işlerden kaçınma eğilimi gösterdiği, yüksek öz yeterliğe sahip olan bireylerin ise bu tür işlerin üstesinden gelebilmek için çaba gösterdiği üzerinde durulmaktadır (Bandura, 1986). Yapılan çalışmalar incelendiğinde öz yeterliğin akademik öz yeterlik üzerinde etkilerinin olduğu görülmektedir (Shkullaku, 2013; Yağcı ve Aksoy, 2015). Akademik öz yeterlik, bireyin akademik bir hedefe ulaşmada kendisine inanması ve akademik görevi istenilen standartlarda yerine getirme becerisi olarak açıklanabilir (Bandura, 1997; Eccles & Wigfield, 2002; Linenbrink & Pintrich, 2002). Akademik öz yeterlik, belirlenen eğitimsel etkinliklerde iyi performans gösterebilmek için hareketlerin düzenlenmesine ve uygulanmasına yön veren yeteneklere olan inancı ifade etmektedir (Zimmerman, 2002). Yüksek akademik öz yeterliğe sahip olan öğrenciler, düşük olan öğrencilere göre akademik etkinliklere daha aktif katılmakta, daha fazla ve uzun çalışma eğilimi göstermekte ve karşısına çıkan zorluklara daha az tepkiler göstermekte olduğu ifade edilmektedir (Schunk & Mullen, 2012). Dolayısıyla öğretmen adaylarının akademik öz yeterlikleri, meslekteki kaygı düzeylerini ve mesleğe yönelik tutumlarını derinden etkileyebileceği söylenebilir (Doğan ve Çoban 2009; Donmuş, Akpınar, Eroğlu, 2017; Nakip ve Özcan, 2016). Ayrıca yapılan araştırmalar akademik öz yeterliğin akademik başarıyı pozitif yönde etkilediğini göstermektedir (Bahar, 2019; Honicke & Broadbent, 2016; Phan, 2012). Literatür incelendiğinde katılımcıların akademik öz yeterliklerinin belirlenmesi üzerine yapılan çalışmalar dikkati çekmektedir (Eroğlu ve Yıldırım, 2018; Korucu ve Çınar, 2017; Şeker, 2017; Şengül ve Seyfi, 2020; Ünlü ve Erbaş, 2018). Farklı çalışmalarda ise katılımcıların akademik öz yeterlikleri ile cinsiyetleri (Alemdağ, Öncü ve Yılmaz, 2014; Oğuz, 2012; Tunca ve Alkın-Şahin, 2014) ve sınıf düzeyleri (Tunca ve Alkın-Şahin, 2014; Oğuz, 2012; Alemdağ, Öncü ve Yılmaz, 2014) arasındaki ilişkilerin incelendiği görülmektedir. Katılımcıların akademik öz yeterlikleri ile akademik güdülenme (Eroğlu, Yıldırım ve Şahan, 2017; Makhabbat, Çoklar ve Gündüz, 2017; Şeker, 2017), mesleki kaygı (Kahraman ve Çelik, 2019; Ünlü ve Erbaş, 2018), akademik erteleme (Gültekin ve Gürer, 2018; Şengül ve Seyfi, 2020) ve öz düzenleme (Karademir, Deveci ve Çaylı, 2018) gibi kavramların bir arada çalışıldığı araştırmalara da rastlanmaktadır. Ayrıca öz yeterliğin mesleki benlik saygısı üzerinde olumlu etkilerinin olduğu söylenmektedir (Sönmez ve Göç, 2018).

Benlik kavramı bireyin kendisi hakkında yaptığı değerlendirmeleri içermektedir (Kulaksızoğlu, 2000). Benlik saygısı ise bireyin kendisine karşı hissettiği olumlu ya da olumsuz tutumlar olarak açıklanmaktadır (Rosenberg, 1965). Benlik saygısı bireyin kendisine verdiği değerler düzeyi olarak açıklanabilir ve bireyin duygularını, düşüncelerini, hedeflerini ve değerlerini doğrudan etkilemektedir (Harris, 2009). Benlik saygısının yüksek olduğu öğrencilerin zorlandıkları durumlar karşısında daha çok çaba sarf ettiği, daha sosyal oldukları, mutlu yaşam sürdürdükleri ve akademik olarak daha başarılı oldukları söylenmektedir (Wiggins & Schatz, 1994). Mesleki benlik saygısı ise bireyin icra ettiği mesleğe ilişkin kendi yargısıdır. Tamamen bireysel ve özgül bir tutum içermektedir (Baloğlu, Karadağ, Çalışkan ve Korkmaz, 2006).

Mesleki benlik saygısı, bireyin mesleki hayatının tüm aşamasını ifade etmektedir ve bireyin mesleki yaşamında başarı gösterebilmesi adına ihtiyacı olan değer duygusunun bir derecesidir. Bireyde var olan yeteneklerin, yaptığı mesleğin gerektirdiği unsurlara ne kadar uygun olduğunun değerlendirilmesini içermektedir. Kısaca bireyin, mesleğin yetkinliklerini ve özünü kavramasıdır (Tabassum & Ali, 2012). Mesleki uyum ve doyumun ön koşulu olarak, bireyin icra ettiği mesleği ne düzeyde değerli ve önemli gördüğü ile ilgili bir kavram olan mesleki benlik saygısı görülmektedir (Arıçak ve Dilmaç, 2003). Mesleki benlik saygısının yüksek olduğu bireylerin işlerine karşı olumlu tutum geliştirdiği, yaptığı işi severek yaptığı ve mesleklerinde başarılı olduğu belirtilmektedir. Özellikle öğretmen adayları için bu durum çok önemli olarak görülmektedir. Öğretmenlerin sahip olduğu mesleki benlik saygısı ve mesleklerine yönelik tutumları, öğretmenlik mesleğini verimli ve başarılı bir şekilde yerine getirmelerini sağlayacaktır (Baloğlu ve diğerleri, 2006). Farklı bir ifade ile mesleki benlik saygısı, öğretmenlerin öğrencilere sunduğu eğitimin kalitesini etkileyecek ve onların bireysel gelişimine katkıda bulunacaktır (Arıçak, 1999). Literatür incelendiğinde katılımcıların mesleki benlik saygılarının belirlenmesi üzerine yapılan çalışmalar dikkat çekmektedir (Aktaç ve Çetinkaya, 2019; Denizlili, 2020; Efilti ve Çıkkılı, 2017; Erbaş, Ünlü ve Davarcı, 2015; Kiriş ve Aslan, 2019). Farklı çalışmalarda ise katılımcıların mesleki benlik saygıları ile cinsiyetleri (Başçiftçi, Özen ve Doyduk, 2010; Dursun, Çuhadar ve Tanyeri, 2014; Erbaş, Ünlü ve Davarcı, 2015) ve sınıf düzeyleri (Altunay, 2018; Güleç ve Ayaz, 2017; Katırcı, 2019; Uslu, 2015) arasındaki ilişkilerin incelendiği görülmektedir. Bu çalışmaların yanı sıra katılımcıların mesleki benlik saygıları ile iş doyumunu (Baloğlu ve diğerleri, 2006), sürekli kaygı ve yaşam doyumunu (Çivilidağ, Yanar, Kızıllırmak ve Denizli, 2018), dönüşümcü liderlik (Kiriş ve Aslan, 2019), motivasyon ve meslek yetkinliği (Gündem, 2009) gibi kavramların bir arada çalışıldığı görülmektedir.

Yapılan çalışmalar bireylerin akademik başarısı üzerinde mesleki benlik saygılarının önemli etkileri olduğunu göstermektedir (Rosli, Othman, Ishak, Lubis, Saat ve Omar, 2012; Schunk, 2009). Bu durum bireylerin mesleki benlik saygıları ile akademik öz yeterlikleri arasında ilişki olabileceğini göstermektedir. Ayrıca Sönmez ve Göç (2018) tarafından yapılan çalışmada öğrencilerin akademik öz yeterlik düzeyleri ile mesleki benlik saygıları arasında pozitif yönde ilişki olduğu sonucuna varılmıştır. Farklı bir çalışmada ise Ergür (2016) benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu çalışmanın yanı sıra katılımcıların öz yeterlikleri ile mesleki benlik saygıları (Gardner & Pierce, 1998; Güler, 2020), öz yeterlik ile benlik saygıları (Danışman, Çiftçi, Tosuntaş ve Karadağ, 2016; Lane, Lane & Kyprianou, 2004; Şahin, 2017; Taşdemir, 2003; Yıldırım, 2018), akademik öz yeterlik ile benlik saygıları (Dadandı, 2017; Pekdemir, 2015; Yılmaz, 2018) arasında pozitif yönlü ve anlamlı ilişkilerin olduğu sonucuna ulaşılan farklı çalışmalar da bulunmaktadır.

Ülkelerin geleceğini şekillendirecek çeşitli stratejiler doğrultusunda, öğrencilerin geleceğe hazırlanması öğretmenlerin görevidir. Öğretmenlerin sahip olduğu nitelikler öğrencilerin akademik gelişimi açısından büyük rol oynamaktadır. Yarınların öğretmenlerini yetiştiren üniversitelerin, öğretmen adaylarının niteliklerinin geliştirilmesini sağlayarak akademik öz yeterliği ve mesleki benlik saygısı yüksek bireyler yetiştirmesi önemli bir durumdur. Bu bağlamda öğretmen adaylarının akademik öz yeterliğinin ve mesleki benlik saygılarının belirlenmesi, onların gelecekte mesleki olarak sorumluluklarını ne düzeyde yerine getirebileceği konusunda uygulayıcılara bilgi verebileceği düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde bireylerin akademik öz yeterlikleri ile mesleki benlik saygıları arasındaki ilişkiyi konu edinen çok az çalışma vardır. Bu doğrultuda öğretmen adayları örnekleminde bu ilişkilerin ortaya çıkarılması araştırmacılara ve uygulayıcılara önemli bilgiler sağlayabilir. Elde edilen bütün bulgular, öğretmen yetiştirme sürecinde düzenlenmesi planlanan eğitim programlarının şekillendirilmesinde yardımcı olabilir. Eğitim ve öğretim dinamik bir süreç olduğundan öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının tekrar tekrar incelenmesi gereken bir konu olduğu söylenebilir. Dolayısıyla çalışmadan elde edilen bulguların

yapılacak benzer çalışmalara güncel bilgi sağlaması ve kaynak olması bakımından faydalı olabileceği düşünülmektedir.

1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik düzeyleri ile mesleki benlik saygıları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmaktadır.

1. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik düzeyleri ve mesleki benlik saygıları ne düzeydedir?
2. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik düzeyleri ve mesleki benlik saygıları cinsiyet ve sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
3. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterlikleri ile mesleki benlik saygıları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik düzeyleri mesleki benlik saygılarını anlamlı olarak yordamakta mıdır?

2. Yöntem

2.1. Araştırma Modeli

Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Bu modelde birden fazla değişken arasında ilişkinin var olup olmadığının belirlenmesi, eğer var ise ilişkinin derecesinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır (Karasar, 2015). Bu kapsamda bu çalışmada ele alınan değişkenler arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılması için ilişkisel tarama modelinin kullanılmasının uygun olabileceği düşünülmüştür.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmada, 2020-2021 eğitim öğretim yılında Sivas Cumhuriyet Üniversitesinde eğitim gören öğretmen adayları çalışma grubu olarak değerlendirilmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile örneklem belirlenmiş ve veriler toplanmıştır. Bu örnekleme yöntemi ile verilerin hızlı ve kolay bir şekilde toplanması amaçlanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Çalışma grubu toplam 370 katılımcıdan oluşmaktadır. Katılımcıların %53'ü kadın (n=196) ve %47'si ise erkek (n=174)'tir. Ayrıca katılımcıların %20,8'i birinci sınıfta (n=77), %26,8'i ikinci sınıfta (n=99), %26,5'i üçüncü sınıfta (n=98) ve %25,9'u dördüncü sınıfta (n=96) eğitimine devam etmektedir.

2.3. Veri Toplama Araçları

2.3.1. Akademik Öz Yeterlik Ölçeği

Yedi madde ve tek boyuttan oluşan ölçeğin orijinali Jerusalem & Schwarzer (1981)'a aittir. Ölçeğin Türkçe dilindeki geçerlik ve güvenilirlik çalışması Yılmaz, Gürçay ve Ekici (2007) tarafından yapılmıştır. Ölçek yabancı dil alanında uzman kişiler tarafından Türkçeye çevrilmiş ve daha sonra Türkçeye uygunluk ve içerik bakımından uzman görüşüne başvurulmuştur. Ölçeğin geçerlik ve güvenirliliğinin hesaplanması amacıyla 672 üniversite öğrencisine uygulandığı belirtilmektedir. Güvenirlik değerinin Cronbach's Alpha tekniği ile hesaplandığı ve bu değer .79 olarak bulunduğu belirtilmiştir. Benzer bir şekilde bu çalışma kapsamında da güvenirlik değeri Cronbach's Alpha tekniği ile hesaplanmış ve bu değer .751 olarak bulunmuştur.

2.3.2. Mesleki Benlik Saygısı Ölçeği

Aricak'ın (1999) geliştirdiği ölçek, üç alt boyut (mesleği kabul, mesleğin değeri, mesleğin işlevselliğine inanç) ve toplam 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte toplam 14 olumlu, 16 olumsuz ifade içeren madde bulunmaktadır. Güvenirlik değerinin Cronbach's Alpha tekniği ile hesaplandığı ve bu değer .93 olarak bulunduğu belirtilmiştir. Test tekrar test güvenirlilik

katsayısının ise .90 olarak hesaplandığı ifade edilmiştir. Ölçeğin geçerlik görüşünün sağlanması için uzman görüşüne başvurulduğu belirtilmektedir. Ölçekte “S6: Mesleğimi istemeyerek seçtim” ve “S28: Mesleğimin itibarlı olduğunu düşünüyorum” gibi ifadeler bulunmaktadır. Bu çalışma kapsamında da güvenilirlik değeri Cronbach’s Alpha tekniği ile hesaplanmış ve bu değer .934 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarından toplanan verilerin standart sapma değerleri ve ortalamaları analiz edilmiştir. Veriler yorumlanırken elde edilen değerler 1.00-1.79, “çok yetersizim”, 1.80-2.59, “yetersizim”, 2.60-3.39, “orta düzeyde yeterliyim”, 3.40-4.19, “yeterliyim” ve 4.20-5.00, “çok yeterliyim” olarak sınıflandırılmıştır. Katılımcıların akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının cinsiyetlerine göre anlamlı farklılaşmanın olup olmadığının belirlenmesi için bağımsız gruplar t-testi, sınıf düzeyine göre anlamlı farklılaşmanın olup olmadığının belirlenmesi için ANOVA testi uygulanmıştır. Ortaya çıkan farklılığın kaynağının belirlenmesi amacı için ise Scheffe testinden faydalanılmıştır. Kavramlar arasındaki ilişkileri ortaya çıkarabilmek amacıyla “Pearson Çarpım Momentler Korelasyon” testi uygulanmış ve bu ilişkiler “0.00-0.29 arası” düşük, “0.30-0.69 arası” orta ve “0.70-1.00 arası” yüksek düzeyde ilişki olarak değerlendirilmiştir (Büyüköztürk, 2011). Katılımcıların akademik öz yeterliklerinin mesleki benlik saygılarını yordayıp yordamadığını belirleyebilmek için ise basit regresyon analizi yapılmıştır.

Basit regresyon analizi yapılmadan önce verilerin regresyon analizine uygun olup olmadığı değerlendirilmiştir. Bu kapsamda veriler tekli-çoklu normallik ve bağlantı problemi bakımından değerlendirilmiştir. Verilerin tekli normallik analizlerinin belirlenmesi için çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Akademik öz yeterlik ölçeğinin çarpıklık katsayısı -.24 basıklık katsayısı ise -1,021 olarak bulunmuştur. Mesleki benlik saygısı ölçeğinin çarpıklık katsayısı -.212 basıklık katsayısı ise -.691 olarak bulunmuştur. Ayrıca mesleki benlik saygısı ölçeğinin “mesleği kabul” boyutunun çarpıklık katsayısı -.045 basıklık katsayısı -.729; “mesleğin değeri” alt boyutunun çarpıklık katsayısı -.145 basıklık katsayısı -1,204; “mesleğin işlevselliğine inanç” alt boyutunun çarpıklık katsayısı -.008 basıklık katsayısı -.604 olarak hesaplanmıştır. Bu değerlerin -1.5 ve +1.5 arasında olması durumunda verilerin normal dağıldığı ifade edilmektedir (Tabachnick & Fidell, 2013). Verilerin çoklu normal dağılım bakımından değerlendirilmesi için Mahalonobis değerleri incelenmiş ve uç değerlerin bulunup bulunmadığı değerlendirilmiştir. Araştırmada bir bağımlı ve bir bağımsız değişken bulunduğu Kay Kare (X^2) tablosunda 0.01 anlamlılık derecesine denk gelen değer (serbestlik derecesi) 6.63 olduğu görülmüştür (Laurencelle & Dupuis, 2002). Mahalonobis değerleri incelendiğinde belirlenen değerin üzerinde olan bir değere rastlanmamıştır ve verilerin çoklu olarak normal dağıldığı sonucuna varılmıştır. Araştırmadaki değişkenler arasında çoklu bağlantı probleminin bulunup bulunmadığının belirlenmesi için “Pearson Çarpım Momentler Korelasyon” tablosu (Tablo 4) incelenmiştir. Değişkenler arasında .80 ve üzerinde bir ilişki bulunması durumunda çoklu bağlantı sorununun ortaya çıkabileceği ifade edilmektedir (Büyüköztürk, 2011). Korelasyon tablosu incelendiğinde çoklu bağlantı sorununa sebep olabilecek bir ilişkiye rastlanılmamıştır.

3. Bulgular

Çalışmanın birinci araştırma sorusu doğrultusunda öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik düzeyleri ve mesleki benlik saygılarına yönelik algıları incelenmiştir. Katılımcılardan toplanan cevaplara ilişkin ortalamalar ve standart sapmalar Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların akademik öz yeterlik düzeyleri ve mesleki benlik saygılarına ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri

Ölçekler	N	\bar{X}	Ss
Akademik Öz Yeterlik Düzeyi	370	3.24	.59
Mesleki Benlik Saygısı	370	4.10	.43
-Mesleği Kabul	370	3.79	.63
-Mesleğin Değeri	370	4.32	.50
-Mesleğin İşlevselliğine İnanç	370	4.03	.53

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların akademik öz yeterlik düzeyleri $\bar{X}=3.24$ ($ss=.59$) ve mesleki benlik saygıları $\bar{X}=4.10$ ($ss=.43$) olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre katılımcıların akademik öz yeterlik düzeylerinin “orta düzeyde yeterli” ve mesleki benlik saygılarının “yeterli” düzeyde olduğu söylenebilir. Ayrıca “mesleki benlik saygısı” ölçeğinin “mesleği kabul” boyutu $\bar{X}=3.79$ ($ss=.63$), “mesleğin değeri” boyutu $\bar{X}=4.32$ ($ss=.50$) ve “mesleğin işlevselliğine inanç” boyutu $\bar{X}=4.03$ ($ss=.53$) olarak bulunmuştur.

Çalışmanın ikinci araştırma sorusu doğrultusunda öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik düzeylerinin ve mesleki benlik saygılarının cinsiyete ve sınıf düzeyine göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Tablo 2’de katılımcıların akademik öz yeterlik düzeylerinin ve mesleki benlik saygılarının cinsiyete göre karşılaştırılması sonucu elde edilen sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının cinsiyet değişkenine göre incelenmesi

Faktörler	Cinsiyet	N	\bar{X}	Ss	sd	t	p
Akademik Öz yeterlik	Erkek	174	3.19	.58	368	-1.55	.12
	Kadın	196	3.29	.60			
Mesleki Benlik Saygısı	Erkek	174	4.07	.43	368	-1.13	.25
	Kadın	196	4.12	.44			

$p>.05$

Katılımcıların akademik öz yeterlikleri ve mesleki benlik saygılarına ilişkin görüşleri cinsiyetlerine göre t testi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların akademik öz yeterliklerinin ($t=-1.55$, $p>.05$) ve mesleki benlik saygılarının ($t=-1.13$, $p>.05$) cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonucuna varılmıştır.

Tablo 3’de katılımcıların akademik öz yeterlik düzeylerinin ve mesleki benlik saygılarının sınıf düzeyine göre karşılaştırılması ile elde edilen sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 3. Katılımcıların akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının sınıf düzeyine göre incelenmesi

Faktörler	Sınıf Düzeyi	N	\bar{X}	ss	F	p	Fark
Akademik Öz yeterlik	1. Sınıf	77	2.85	.43	29.64	.00*	1-2,3,4 2-3,4
	2. Sınıf	99	3.08	.57			
	3. Sınıf	98	3.47	.56			
	4. Sınıf	96	3.48	.55			
Mesleki Benlik Saygısı	1. Sınıf	77	3.96	.49	4.10	.00*	1-4
	2. Sınıf	99	4.09	.50			
	3. Sınıf	98	4.11	.33			
	4. Sınıf	96	4.19	.38			

* $p<.05$

Katılımcıların akademik öz yeterliklerine ve mesleki benlik saygılarına ilişkin görüşleri sınıf düzeyi değişkenine göre ANOVA testi ile incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının sınıf düzeyleri bakımından anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna varılmıştır.

Farklılıkların hangi gruplar arasında olduğunun belirlenebilmesi amacıyla Scheffe testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda katılımcıların akademik öz yeterliklerinin 1.-2. sınıf, 1.-3. sınıf, 1.-4. sınıf, 2.-3. sınıf ve 2.-4. sınıf düzeyleri arasında farklılaştığı bulunmuştur. Bu farklılaşmanın 1.-2. sınıf, 1.-3. sınıf, 1.-4. sınıf düzeyleri arasında 2. sınıf ($\bar{X}=3.08$, $p<.05$), 3. sınıf ($\bar{X}=3.47$, $p<.05$) ve 4. sınıf ($\bar{X}=3.48$, $p<.05$) lehine gerçekleştiği görülmektedir. Ayrıca 2.-3. sınıf ve 2.-4. sınıf düzeyleri arasında 3. sınıf ($\bar{X}=3.47$, $p<.05$) ve 4. sınıf ($\bar{X}=3.48$, $p<.05$) lehine gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır. Bunun yanı sıra katılımcıların mesleki benlik saygılarının 1.-4. sınıf düzeyleri arasında farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu farklılaşmanın 4. Sınıf ($\bar{X}=4.19$, $p<.05$) lehine olduğu görülmektedir.

Elde edilen sonuçlara göre katılımcıların sınıf düzeyi arttıkça akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının da arttığı ifade edilebilir. Bu sonuç sınıf düzeyi arttıkça öğretmen adaylarının tecrübelendiği, kendilerini geliştirdiği ve sonucunda bu durumun akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının artmasına sebep olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Çalışmanın üçüncü alt sorusu doğrultusunda öğretmen adaylarının akademik öz yeterlikleri ve mesleki benlik saygıları arasındaki ilişki pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Analiz sonucunda elde edilen sonuçlar Tablo 4'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Katılımcıların akademik öz yeterlikleri ve mesleki benlik saygıları arasındaki korelasyon düzeyleri

Ölçekler	Akademik Öz Yeterlik	Mesleki Benlik Saygısı	-Mesleği Kabul	-Mesleğin Değeri	-Mesleğin İşlevselliğine İnanç
Akademik Yeterlik	1				
Mesleki Benlik Saygısı	.39	1			
-Mesleği Kabul	.35	.64	1		
-Mesleğin Değeri	.36	.54	.39	1	
-Mesleğin İşlevselliğine İnanç	.33	.58	.47	.44	1

* $p<.01$

Tablo 4 incelendiğinde öğretmen adaylarının “akademik öz yeterlikleri” ve “mesleki benlik saygıları” arasında “orta” düzeyde ($r=.39$, $p<.01$) ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların akademik öz yeterlikleri ile mesleki benlik saygısı ölçeğinin “mesleği kabul” ($r=.35$, $p<.01$), “mesleğin değeri” ($r=.36$, $p<.01$) ve “mesleğin işlevselliğine inanç” ($r=.33$, $p<.01$) alt boyutları arasında “orta” düzeyde ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın dördüncü alt sorusu doğrultusunda, öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin mesleki benlik saygılarını yordayıp yordamadığını belirleyebilmek amacıyla basit regresyon analizi yapılmıştır. Analiz neticesinde elde edilen sonuçlar Tablo 5'te gösterilmektedir.

Tablo 5. Basit regresyon analiz sonuçları

Değişkenler	B	SH	T	β	p
Sabit	3.168	.116	27.269		,000
Akademik Öz Yeterlik	,288	.035	8.170	,392	,000

$n=370$, $R=.392$, $R^2=.154$, $F=66.742$ $p<.01$

Tablo 5 incelendiğinde öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin mesleki benlik saygılarını anlamlı olarak yordadığı görülmektedir ($R^2 = .154$; $F = 66.742$, $p<.01$). Katılımcıların akademik öz yeterliklerinin mesleki benlik saygılarına ilişkin toplam varyansın %15,4'ünü açıkladığı görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma doğrultusunda öğretmen adaylarının akademik öz yeterlikleri ve mesleki benlik saygıları belirlenmeye çalışılmış ve bu kavramlar arasındaki ilişki incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmaktadır.

Birinci araştırma sorusu neticesinde katılımcıların akademik öz yeterliklerinin “orta düzeyde yeterli” ve mesleki benlik saygılarının ise “yeterli” düzeyde olduğu sonucuna varılmıştır. Benzer çalışmalar incelendiğinde elde edilen bu sonucun desteklendiği ifade edilebilir. Şeker (2017) tarafından öğretmen adayları üzerinde yapılan araştırmada, katılımcıların akademik öz yeterliklerinin orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir çalışmada Şengül ve Seyfi (2020) Türkçe öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin belirlenmesi üzerine çalışmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların, akademik öz yeterlik ölçeğinin “bilişsel uygulama”, “sosyal statü” ve “teknik beceriler” boyutunda orta düzeyde yeterliğe sahip oldukları belirtilmiştir. Ayrıca akademik öz yeterlik ölçeği bütün olarak değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının orta düzeyde yeterli olduğu belirtilmektedir. Benzer bir çalışmada Korucu ve Çınar (2017) eğitim fakültesi öğrencileri örnekleminde yaptığı araştırmada, katılımcıların akademik öz yeterlik düzeylerinin yeterli seviyede olduğu sonucuna ulaşmıştır. Mesleki benlik saygısı üzerine yapılan çalışmalar incelendiğinde, Aktaç ve Çetinkaya (2019) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının yeterli düzeyde olduğu belirlenmiştir. Benzer bir şekilde Denizlili (2020) tarafından yapılan araştırmada katılımcıların mesleki benlik saygılarının “mesleği kabul”, “mesleğe verilen değer” ve “mesleğin işlevselliğine inanç” boyutlarında yeterli düzeyde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca genel olarak katılımcıların mesleki benlik saygılarının yeterli düzeyde olduğu sonucu elde edilmiştir. Diğer bir araştırmada Erbaş, Ünlü ve Davarcı (2015) beden eğitimi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının yeterli düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır.

İkinci araştırma sorusu neticesinde katılımcıların akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının cinsiyetleri bakımından anlamlı olarak farklılaşmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Benzer çalışmalar incelendiğinde elde edilen bu sonucun desteklendiği ifade edilebilir. Katılımcılar akademik öz yeterlik bakımından incelendiğinde Oğuz (2012) tarafından yapılan araştırmada, sınıf öğretmen adaylarının akademik öz yeterlikleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Diğer bir çalışmada da Tunca ve Alkın-Şahin (2014) öğretmen adaylarının akademik öz yeterlik düzeyleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı farklılık olmadığını belirlemiştir. Bu sonuçları destekler bir şekilde Alemdağ, Öncü ve Yılmaz (2014) öğretmen adaylarının akademik öz yeterlikleri ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Katılımcılar mesleki benlik saygısı bakımından incelendiğinde, Erbaş, Ünlü ve Davarcı (2015) tarafından yapılan çalışmada beden eğitimi öğretmen adaylarının benlik saygıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusu elde edilmiştir. Benzer bir şekilde Dursun, Çuhadar ve Tanyeri (2014) tarafından yapılan araştırmada bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ifade edilmektedir. Başçıftçi, Özen ve Doyduk (2010) tarafından teknik eğitim fakültesi öğrencileri örnekleminde yapılan çalışmada da katılımcıların mesleki benlik saygıları ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

Çalışmadan elde edilen diğer bir sonuç katılımcıların akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığıdır. Benzer çalışmalar incelendiğinde elde edilen bu sonucun desteklendiği ifade edilebilir. Tunca ve Alkın-Şahin (2014) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adayların akademik öz yeterliklerinin sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı ve dördüncü sınıfta eğitim gören öğretmen adaylarının birinci sınıfta eğitim görenlere göre akademik öz yeterliklerinin daha yüksek olduğu ifade edilmektedir. Benzer bir şekilde Oğuz (2012) tarafından yapılan çalışmada dördüncü sınıfta eğitim gören sınıf öğretmen adaylarının birinci, ikinci ve üçüncü sınıfta eğitim gören öğretmen

adaylarına göre akademik öz yeterliklerinin anlamlı olarak daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara benzer bir şekilde Alemdağ, Öncü ve Yılmaz (2014) yaptıkları çalışmada beden eğitimi öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaştığını ifade etmektedir. Katılımcılar mesleki benlik saygısı bakımından incelendiğinde, Altunay (2018) tarafından yapılan çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının sınıf düzeylerine göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer bir şekilde Katırcı (2019) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı ve birinci sınıf ile dördüncü sınıfta okuyan öğretmen adayları arasında, dördüncü sınıfta okuyanların daha yüksek mesleki benlik saygısına sahip olduğu belirtilmiştir. Elde edilen bu sonuçlardan farklı olarak Güleç ve Ayaz (2017) ve Uslu (2015) tarafından yapılan araştırmalarda, öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Araştırmanın üçüncü ve dördüncü araştırma sorusu neticesinde katılımcıların akademik öz yeterlikleri ve mesleki benlik saygıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve katılımcıların akademik öz yeterliklerinin mesleki benlik saygılarını anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Sönmez ve Göç (2018) üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada, katılımcıların akademik öz yeterlikleri ile mesleki benlik saygıları arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bu sonuç, bu çalışmadan elde edilen sonucu desteklemektedir. Literatür incelendiğinde katılımcıların akademik öz yeterlikleri ile mesleki benlik saygıları arasındaki ilişkiyi inceleyen başka çalışmaya rastlanmamıştır. Bunun yanı sıra Ergür (2016) yaptığı çalışmada, katılımcıların öz benlik saygısı ile akademik öz yeterlikleri arasındaki ilişkiyi incelemiş ve pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varmıştır. Ayrıca katılımcıların öz yeterlikleri ile mesleki benlik saygıları (Gardner & Pierce, 1998; Güler, 2020) ve öz yeterlikleri ile benlik saygıları (Danışman ve diğerleri, 2016; Lane, Lane & Kyprianou, 2004; Şahin, 2017; Taşdemir, 2003; Yıldırım, 2018) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkilerin bulunduğu çalışmalara da rastlanmaktadır.

Elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmaktadır;

Araştırma sonucunda elde edilen bulguya göre öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin “orta düzeyde yeterli” ve mesleki benlik saygılarının ise “yeterli” düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bandura (1997) öz yeterliğin kaynağını doğrudan deneyim, sosyal modeller, dolaylı olarak yaşanan olaylar, sözel ikna kabiliyeti, duygusal ve fizyolojik durumlar olarak açıklamaktadır. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin daha iyi düzeye getirilebilmesi için eğitim öğretim programlarının özellikle öğretmen adaylarının doğrudan deneyim yaşayabileceği ve öğretmen adaylarını duygusal ve fizyolojik olarak mesleğe hazırlanabileceği bir şekilde düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları “yeterli” düzeyde olduğu belirlense de, mesleki saygılarının korunması yönünde çalışmalar yapılması gerekmektedir. Mesleki benlik saygısı bulunan bireylerin mesleğine karşı olumlu tutum geliştirdikleri, işlerini severek yaptıkları ve mesleklerinde başarılı oldukları bilinmektedir. Bu bakımdan öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının artırılabilmesi ve sürdürülebilmesi için öğretmenlik mesleğinin önemi konusunda bilgilendirilmeleri önerilmektedir.

Araştırmada öğretmen adayların akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Özellikle öğretmen adaylarının dördüncü sınıflarda akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Bu konuda özellikle birinci sınıftan itibaren öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin artırılabilmesi amacıyla müfredatın gözden geçirilmesi ve yaparak, yaşayarak deneyim kazanabilecekleri şekilde düzenlenmesi önerilmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının birinci sınıftan itibaren mesleki benlik saygılarının kazandırılabilmesi için uzman kişiler tarafından söyleşiler düzenlenebilir ve mesleki benlik saygısı konusunda düzenlenebilecek konferanslara katılımları sağlanabilir.

Araştırmada elde edilen diğer bir sonuç öğretmen adaylarının akademik öz yeterlikleri ve mesleki benlik saygıları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğudur. Ayrıca öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin mesleki benlik saygılarını anlamlı olarak yordadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin artırılması durumunda mesleki benlik saygılarının da artabileceği söylenebilir. Bu durumda öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerini üst düzeyde olması önemli bir durumdur. Öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin sağlanabilmesi amacıyla eğitim programlarının yeniden gözden geçirilmesi ve öğretmen adaylarını motive edici, cesaretlendirici ve pratik uygulamalara yönelik eğitim programlarının uygulanması önerilmektedir.

Araştırmacılar için benzer çalışmayı, sadece belirli bir öğretmenlik branşı üzerine yoğunlaşarak yapmaları önerilebilir. Ayrıca öğretmen adaylarının akademik öz yeterliklerinin ve mesleki benlik saygılarının artırılabilmesi için neler yapılabileceği konusunda nitel bir araştırma yapılabilir. Öğretmen adaylarının bu konudaki görüşlerinin alınması, öğretmen adaylarının bu konudaki beklentilerini ortaya çıkarabilir. Ayrıca akademik öz yeterliği ve mesleki benlik saygısını etkileyebilecek muhtemel değişkenler üzerinde çalışılabilir.

Kaynakça

- Aktaş, V. ve Çetinkaya, M. (2019). Fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları ile yaşam doyumlarının incelenmesi. *Journal of Computer and Education Research*, 7(14), 575-599.
- Alemdağ, C., Öncü, E. ve Yılmaz, A. K. (2014). Beden eğitimi öğretmeni adaylarının akademik motivasyon ve akademik öz-yeterlikleri. *Spor Bilimleri Dergisi*, 25(1), 23-35.
- Altunay, F. (2018). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumlarının ve mesleki benlik saygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
- Arıca, T. (1999). Öğretmen adaylarının benlik saygısı ve mesleki benlik saygılarının geliştirilmesine yönelik bir grupta psikolojik danışma uygulaması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11, 11-22.
- Arıca, T. ve Dilmaç, B. (2003). Psikolojik danışma ve rehberlik öğrencilerinin bir takım değişkenler açısından benlik saygısı ile mesleki benlik saygısı düzeylerinin incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(1) 1-7.
- Aslan, D. ve Akyol, A. K. (2006). Okul öncesi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 51-60.
- Bahar, H. H. (2019). Sınıf öğretmen adaylarında akademik öz-yeterlik algısının akademik başarıyı yordama gücü. *Elementary Education Online*, 18(1), 149-157.
- Baloğlu, N., Karadağ, E., Çalışkan, N. ve Korkmaz, T. (2006). İlköğretim öğretmenlerinin mesleki benlik saygısı ve iş doyumları arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 345-358.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191-215.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy. The exercise of control*. New York: W.H. Freeman and Company

- Başçiftçi, F., Özen, S. ve Doyduk, A. (2010). Selçuk üniversitesi teknik eğitim fakültesi öğrencilerinin benlik ve mesleki benlik saygılarının incelenmesi. *Education Sciences*, 5(4), 2198-2205.
- Büyüköztürk, Ş. (2011). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum* (13. Basım). Ankara: Pegem Akademi.
- Çivilidağ, A., Yanar, A., Kızılırmak, B. ve Denizli, T. (2018). Mesleki benlik saygısı, sürekli kaygı ve yaşam doyumu düzeylerinin incelenmesi. *Yaşam Becerileri Psikoloji Dergisi*, 2(3), 45-60.
- Dadandı, İ. (2017). *Genel yetenek, akademik benlik kavramı, akademik öz-yeterlik, benlik saygısı, öğrenci bağlılığı ve akademik başarı arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Danışman, Ş., Çiftçi, Ş. K., Tosuntaş, Ş. B. ve Karadağ, E. (2016). Benlik saygısının öğretmenlerin mesleki motivasyonuna etkisi: öz-yeterlilik aracılığının yapısal eşitlik modeliyle test edilmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 36(1), 21-40.
- Denizlili, A. A. (2020). Meslek yüksekokulu öğrencilerinin mesleki benlik saygılarını incelemeye yönelik bir araştırma. *Uluslararası Beşeri ve Sosyal Bilimler İnceleme Dergisi*, 4(1), 25-37.
- Doğan, T. ve Çoban, A. E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34(153), 157- 168.
- Donmuş, V., Akpınar, B. ve Eroğlu, M. (2017). Öğretmen adaylarının akademik özyeterlikleri ve mesleki kaygıları arasındaki ilişkinin. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14(37), 1-13.
- Dursun, Ö. Ö., Çuhadar, C. ve Tanyeri, T. (2014). Bilişim teknolojileri öğretmen adaylarının mesleki benlik saygıları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(1), 131-142.
- Eccles, J.S. & Wigfield, A. (2002). Motivational beliefs, values, and goals. *Annual Review of Psychology*, 53, 109-132.
- Efiliti, E. ve Çıkkılı, Y. (2017). Özel eğitim bölümü öğrencilerinin benlik saygısı ile mesleki benlik saygısının incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1), 99-114.
- Erbaş, M. K., Ünlü ve Davarcı, T. (2015). Beden eğitimi öğretmen adaylarının benlik saygısı düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 267-281.
- Ergür, D. O. (2016). İngilizce öğrencilerinin öz benlik saygısı ve akademik öz yeterlik algılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 125-14.
- Eroğlu, O. ve Yıldırım, Y. (2018). Beden eğitimi ve spor öğretmeni adaylarının akademik öz-yeterlik düzeylerinin belirlenmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 67-73.
- Eroğlu, O., Yıldırım, Y. ve Şahan, H. (2017). Spor bilimleri fakültesindeki öğrencilerin akademik öz-yeterlik ve akademik güdülenme düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi: Akdeniz Üniversitesi örneği. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 38-47.
- Gardner, D. G. & Pierce, J. L. (1998). Self-esteem and self-efficacy within the organizational context: An empirical examination. *Group & Organization Management*, 23(1), 48-70.

- Güleç, H. ve Ayaz, C. Ö. (2017). Öğretmen adaylarının benlik saygıları ve mesleki benlik saygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(2), 556-579.
- Güler, A. (2020). *Okul öncesi öğretmenlerinin algılanan örgütsel destek ve öz-yeterlik düzeyleri ile mesleki benlik saygıları arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Gültekin, S. ve Gürer, G. T. (2018). Formasyon Öğretmen Adaylarının Akademik Erteleme Davranışları ile Akademik Özyeterlik Düzeyleri İlişkisi. *International Journal of Computers in Education*, 1(1), 49-64.
- Gündem, Z. F. (2009). *İlköğretim okulu öğretmenlerinin motivasyon, mesleki benlik saygısı ve mesleğe yönelik yetkinlik duygusu alguları arasındaki etkileşim* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Harris, S. L. (2009). *The relationship between self-esteem and academic success among African American students in the Minority Engineering Program at a research extensive university in the Southern portion of the United States*. (Doctoral Dissertation). Louisiana State University and Agricultural and Mechanical College.
- Honick, T. & Broadbent, J. (2016). The influence of academic self-efficacy on academic performance: A systematic review. *Educational Research Review*, 17, 63-84.
- Jerusalem, M. & Schwarzer, R. (1981). *Fragebogen zur erfassung von "Selbstwirksamkeit. Skalen zur befindlichkeit und persoenlichkeit* In R. Schwarzer (Hrsg.). (Forschungsbericht No. 5). Berlin: Freie Universitaet, Institut fuer Psychologie.
- Kahraman, Ü. ve Çelik, K. (2019). Eğitim fakültesi formasyon öğrencilerinin özyeterlik inançları ile mesleki kaygıları arasındaki ilişki. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45(45), 353-375.
- Karademir, Ç. A., Deveci, Ö. ve Çaylı, B. (2018). Ortaokul öğrencilerinin öz-düzenlemeleri ve akademik öz-yeterliklerinin incelenmesi. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 14-29.
- Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Katırcı, K. (2019). *Öğretmen adaylarının mesleki benlik saygısı algılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kafkas Üniversitesi, Kars.
- Kiriş, B. ve Aslan, H. (2019). Okul müdürlerinin dönüşümcü liderlik özellikleri ile öğretmenlerin mesleki benlik saygıları arasındaki ilişkiye yönelik öğretmen alguları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(72), 1656-1675.
- Korucu, A. T. ve Çınar, D. (2017). Eğitim fakültesi öğrencilerinin akademik öz-yeterlik durumlarının incelenmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 73-101.
- Kulaksızoğlu, A. (2000). *Ergenlik psikolojisi*. Ankara: Remzi Kitabevi.
- Lane, J., Lane, A. M. & Kyprianou, A. (2004). Self-efficacy, self-esteem and their impact on academic performance. *Social Behavior and Personality: an international journal*, 32(3), 247-256.
- Laurencelle, L. & Dupuis, F. (2002). *Statistical tables explained and applied*. Singapore: World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd.
- Linenbrink, E. A. & Pintrich, P.R. (2002). Motivation as an enabler for academic success. *School Psychology Review*, 31(3), 313-327.

- Makhabbat, A., Çoklar, A. N. ve Gündüz, Ş. (2018). Eğitim araştırmasına yönelik tutum ile akademik güdülenme ve akademik özyeterlik arasındaki ilişki. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 786-801.
- Nakip, C. ve Özcan, G. (2016). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik öz-yeterlik inançları ile öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Mersin University Journal of the Faculty of Education*, 12(3), 783-795.
- Oğuz, A. (2012). Sınıf öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlik inançları. *Anadolu Journal of Educational Sciences International*, 2(2), 15-28.
- Pekdemir, Ü. (2015). *Dokuz ve onuncu sınıf öğrencilerinin matematik başarıları ile matematik kaygıları, benlik saygıları, akademik öz-yeterlik inançları ve otomatik düşünceleri arasındaki ilişkiler* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- Phan, H. P. (2012). Relations between informational sources, self-efficacy and academic achievement: A developmental approach. *Educational Psychology*, 32(1), 81-105.
- Rosenberg, M. (1965). *Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Rosli, Y., Othman, H., Ishak, I., Lubis, S. H., Saat, N. Z. M. & Omar, B. (2012). Self-esteem and academic performance relationship amongst the second year undergraduate students of Universiti Kebangsaan Malaysia, Kuala Lumpur Campus. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 60, 582-589.
- Schunk, D. H. & Mullen, C. A. (2012). *Self-efficacy as an engaged learner*. In S. L. Christenson, A. L. Reschly, & C. Wylie (Eds.), *Handbook of research on student engagement* (p. 219–235). Springer Science + Business Media.
- Schunk, D. H. (2009). *Öğrenme teorileri: Eğitimsel bir bakışla* (Çev. Ed. Muzaffer Şahin), (5. Baskıdan çeviri). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Shkullaku, R. (2013). The relationship between self-efficacy and academic performance in the context of gender among Albanian students. *European Academic Research*, 1(4), 467-478.
- Sönmez, D. Z. ve Göç, E. (2018). Bir grup meslek yüksekokulu öğrencisinin akademik özyeterlik ve mesleki benlik saygısı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Hastane Öncesi Dergisi*, 3(1), 43-54.
- Şahin, H. (2017). Emotional intelligence and self-esteem as predictors of teacher self-efficacy. *Educational Research and Reviews*, 12(22), 1107-1111.
- Şeker, S. S. (2017). Müzik eğitimi bölümü öğretmen adaylarının akademik güdülenme ve akademik öz-yeterlik düzeylerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 1465-1484.
- Şengül, M. ve Seyfi, R. Ö. (2020). Türkçe öğretmeni adaylarının akademik erteleme davranışları ile akademik öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Cumhuriyet Uluslararası Eğitim Dergisi*, 9(3), 755-773.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. NJ: Pearson.
- Tabassum, F. & Ali, M. A. (2012). Professional self-esteem of secondary school teachers. *Asian Social Science*, 8(2), 206-210.
- Taşdemir, Ö. M. (2003). *Üstün yetenekli çocuklarda mükemmeliyetçilik, sınav kaygısı, benlik saygısı, kontrol odağı, öz yeterlik ve problem çözme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

- Tunca, N. ve Alkın-Şahin, S. (2014). Öğretmen adaylarının bilişötesi (üst biliş) öğrenme stratejileri ile akademik öz yeterlik inançları arasındaki ilişki. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 4(1), 47-48.
- Uslu, S. (2015). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarının demografik değişkenler açısından incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 141-160.
- Ünlü, H. ve Erbaş, M. K. (2018). Beden eğitimi öğretmen adaylarının akademik öz-yeterlikleri ve mesleki kaygıları. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 15-25.
- Wiggins, J.D. & Schatz, E. L. (1994). The relationship of self-esteem to grades, achievement scores and other factors critical to school counselor. *School Counselor*, 41(4), 239-245.
- Yağcı, U. ve Aksoy, V. (2015). Müzik öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlikleriyle öğretmenlik öz yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(33), 84-104.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, S. (2018). *Psikoloji yüksek lisans öğrencilerinin özyeterlilik algıları ile benlik saygılarının değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Üsküdar Üniversitesi, İstanbul.
- Yılmaz, M., Gürçay, D. ve Ekici, G. (2007). Akademik özyeterlik ölçeğinin Türkçeye uyarlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33, 253-259.
- Yılmaz, S. (2018). *Beklenmedik başarısızlık gösteren üstün yetenekli öğrencilerin okul başarı tutumları ile akademik özyeterlik inançları, algıladıkları aile otorite stilleri ve benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, İstanbul.
- Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory Into Practice*, 41(2), 64-71.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

Kurul adı: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Sosyal ve Beşeri Bilimler Kurulu

Tarih: 20.05.2021

No: E-60263016-050.06.04-41151